

2018-167

Archeologienota Roeselare Wolstraat

Verslag van Resultaten

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Paulien FONTEYN

17-12-2018

Titel: Archeologienota Roeselare Wolstraat

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke, Maarten Bracke en Paulien Fonteyn

Uittreksels uit CartoWeb.be met toelating van het Nationaal Geografisch Instituut C18084 - www.ngi.be

Projectcode bureauonderzoek: 2018K354

Intern projectnummer: 2018.167

Locatiegegevens: West-Vlaanderen, Roeselare, Wolstraat

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 62143, Y: 184141; X: 62225, Y: 184061

Kadastergegevens: Roeselare, afdeling 1, sectie A, percelen 866A2, 866B2, 866C2 (zie figuur 6)

Oppervlakte plangebied: 3492m²

Topografische kaart: zie figuur 4 en 5

Betrokken actoren: Bert Acke (assistent-archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog), Paulien Fonteyn (assistent-archeoloog) en Delphine Willaert (contactpersoon initiatiefnemer)

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Moerbeke-Waas, 17/12/2018

© Acke & Bracke bvba, Damstraat 206A, 9180 Moerbeke-Waas. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

1. INLEIDING	4
1.1. WETTELIJK KADER	4
1.2. ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.2.1. VRAAGSTELLING	4
1.2.2. RANDVOORWAARDEN	4
1.3. WERKWIJZE EN STRATEGIE	5
1.3.1. MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE	5
1.3.2. ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK	6
1.3.3. ADVIES SPECIALISTEN	6
1.3.4. WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING	6
1.3.5. SELECTIE BRONNEN	6
2. BUREAUONDERZOEK	7
2.1. HUIDIGE TOESTAND	7
2.2. GEPLANDE WERKEN	8
2.3. LANDSCHAPPELIJKE LIGGING	10
2.3.1. TOPOGRAFISCHE SITUERING	10
2.3.2. LANDSCHAPPELIJKE SITUERING	12
2.3.3. BODEMKUNDIGE SITUERING	14
2.3.4. GEOLOGISCHE SITUERING	15
2.4. HISTORISCHE SITUERING	18
2.5. ARCHEOLOGISCHE SITUERING	25
3. SYNTHESE	26
3.1. ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON	26
3.2. AFWEGING VERDER VOORONDERZOEK	26
3.3. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	27
4. SAMENVATTING	29
5. BIBLIOGRAFIE	31
6. BIJLAGES	32

1. Inleiding

1.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden te Roeselare Wolstraat (provincie West-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

1.2. Onderzoeksopdracht

1.2.1. Vraagstelling

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.2.2. Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

In het bureauonderzoek wordt een zo duidelijk mogelijk beeld gevormd van de huidige archeologische, historische en landschappelijke informatie van het projectgebied en diens omgeving. Deze gegevens worden vergeleken met de geplande werken en de hiermee gepaard gaande verstoringen en vergravingen in de bodem. Het uiteindelijke doel is het bepalen of verder archeologisch onderzoek al dan niet aangewezen is.

Informatie over de afbakening van het plangebied en de geplande werkzaamheden werd aangeleverd via de initiatiefnemer door middel van ontwerpplannen en via mondelinge of schriftelijke communicatie. Om een zicht te krijgen op de huidige archeologische kennis van het plangebied en van de directe omgeving werd de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) geraadpleegd.¹ Deze online databank is uitsluitend toegankelijk voor geregistreerde gebruikers, hoofdzakelijk archeologen. Aanvullend werden verschillende historische kaarten geraadpleegd via Geopunt², de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie, en via Cartesius³, een databank die kaarten bundelt van het Nationaal Geografisch Instituut (NGI), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Aansluitend hierbij werden ook verschillende luchtfoto's bekeken die genomen zijn sinds de jaren '70 van vorige eeuw. Op het kaartmateriaal en de luchtfoto's werd het plangebied geprojecteerd, om zodoende een duidelijk beeld te krijgen van het landgebruik gedurende de laatste eeuwen. Geopunt leverde ook verschillende kaarten op die betrekking hebben tot de landschappelijke en bodemkundige ligging van het gebied. Een kadasterplan dat beschikbaar is via de GRB-kaart op Geopunt werd vergeleken met hetgene dat beschikbaar is via de CadGIS Viewer van de Federale Overheid.⁴ Een topografische kaart werd verkregen via het NGI.⁵

Op basis van dit onderzoek en het raadplegen van bovenvermelde bronnen kan een antwoord gegeven worden op de vooropgestelde onderzoeksvragen.

---

¹ <https://cai.onroenderfgoed.be/>

² <http://www.geopunt.be/kaart>

³ <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

⁴ <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>

⁵ <http://www.ngi.be/topomapviewer/>

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

In eerste instantie werd gestart met het bureauonderzoek waarbij de diverse beschikbare bronnen geraadpleegd worden. Daarnaast werd in detail bekeken wat de huidige toestand is van het plangebied en werden de geplande werkzaamheden onder de loep genomen. Op basis van deze gegevens samen werd afgetoetst of ten eerste verder vooronderzoek noodzakelijk is en ten tweede welke onderzoekstappen er eventueel genomen moeten worden.

1.3.3. Advies specialisten

Niet van toepassing.

1.3.4. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

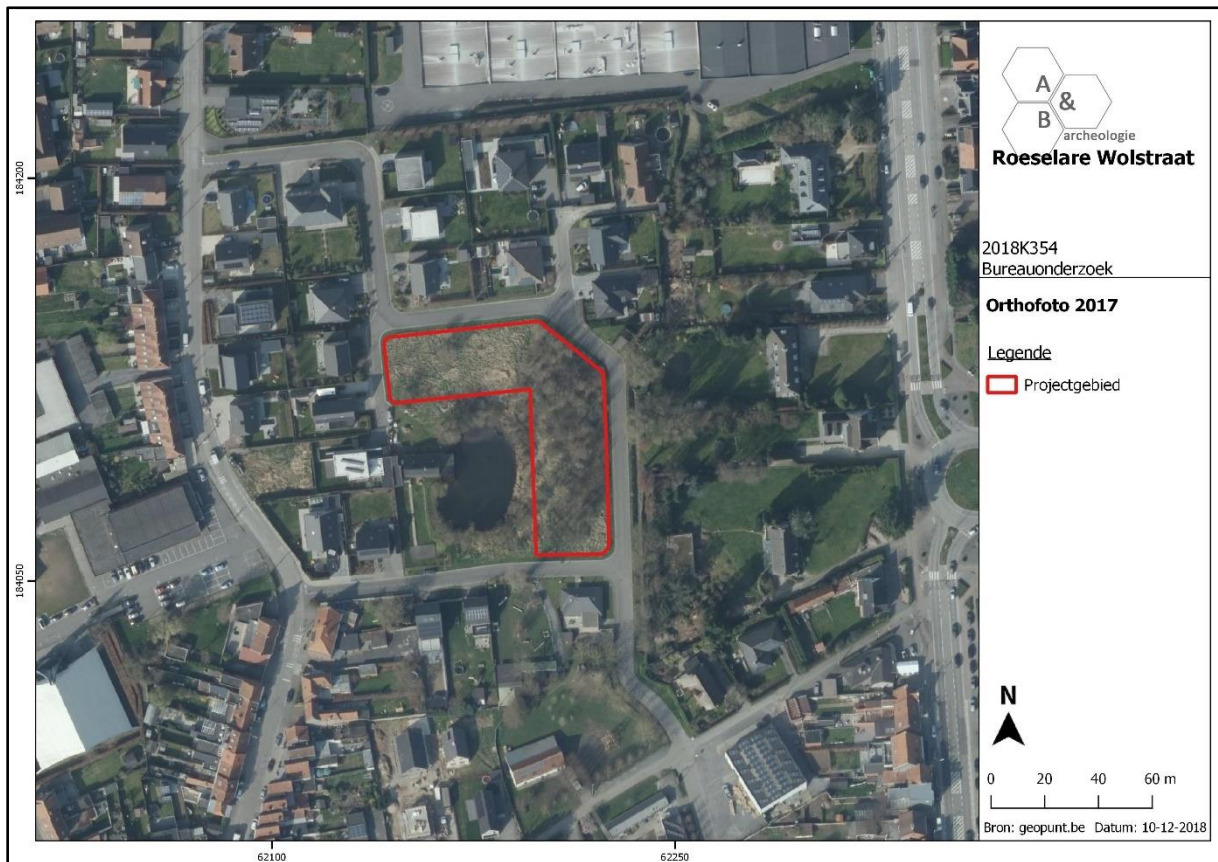
1.3.5. Selectie bronnen

De gebruikte bronnen zijn beschreven onder 1.3.1. De bronnen daaronder vermeld waren afdoende om een gedegen advies te geven voor een verder archeologisch traject. Bijkomend archiefonderzoek werd niet opportuun geacht.

2. Bureauonderzoek

2.1. Huidige toestand

Het terrein, 3528m² groot, is L-vormig en gelegen op een stuk grond dat in de vier windrichtingen wordt begrensd door de Wolstraat. Het projectgebied beslaat 3 percelen die momenteel voornamelijk in gebruik zijn als braakliggend land met bomen en lage vegetatie rondom een zuidwestelijke vijver, die zelf buiten het plangebied valt. Het terrein is dus deels beplant met bomen. Er zijn geen gebouwen aanwezig op het plangebied.

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2018 (bron: geopunt.be).

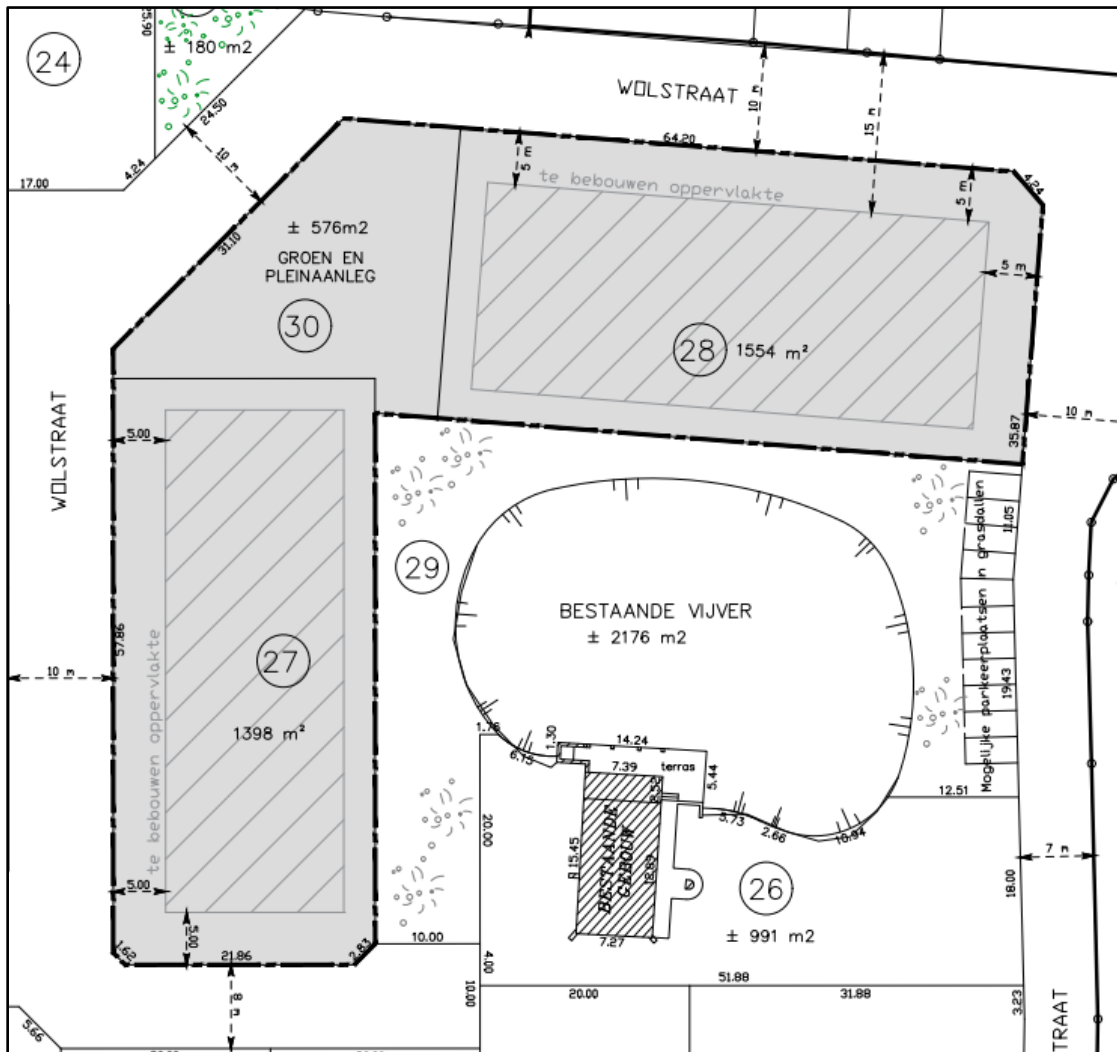
2.2. Geplande werken

Het plangebied zal worden verkaveld in 3 loten: 2 bouwloten en een lot voor groenzone met pleinaanleg. De bouwloten hebben een oppervlakte van ca. 1398m² (noordelijke lot) en ca. 1554m² (oostelijke lot), het perceel 866B2 waar de groenzone wordt voorzien is 576m² groot. Op de bouwloten worden de gebouwen op 5m van de Wolstraat ingepland. In de tussenliggende zone kunnen eventueel parkeerplaatsen worden voorzien. Meer gedetailleerde plannen van de te bouwen woningen of het aan te leggen plein zijn nog niet beschikbaar. In ieder geval zullen er aanzienlijke bodemingrepen plaatsvinden op het volledige plangebied: het bouwrijp maken van de percelen (o.a. rooien van de aanwezige bomen en verwijderen van de vegetatie), uitgravingen voor de aanleg van nutsleidingen, omgevingsaanleg, funderingswerken, het optrekken van woningen, de inrichting van de groenzone en de pleinaanleg. Ook het werfverkeer zal enige invloed hebben op de ondergrond.

Figuur 2 Detailplan van de verkaveling (bron: initiatiefnemer).

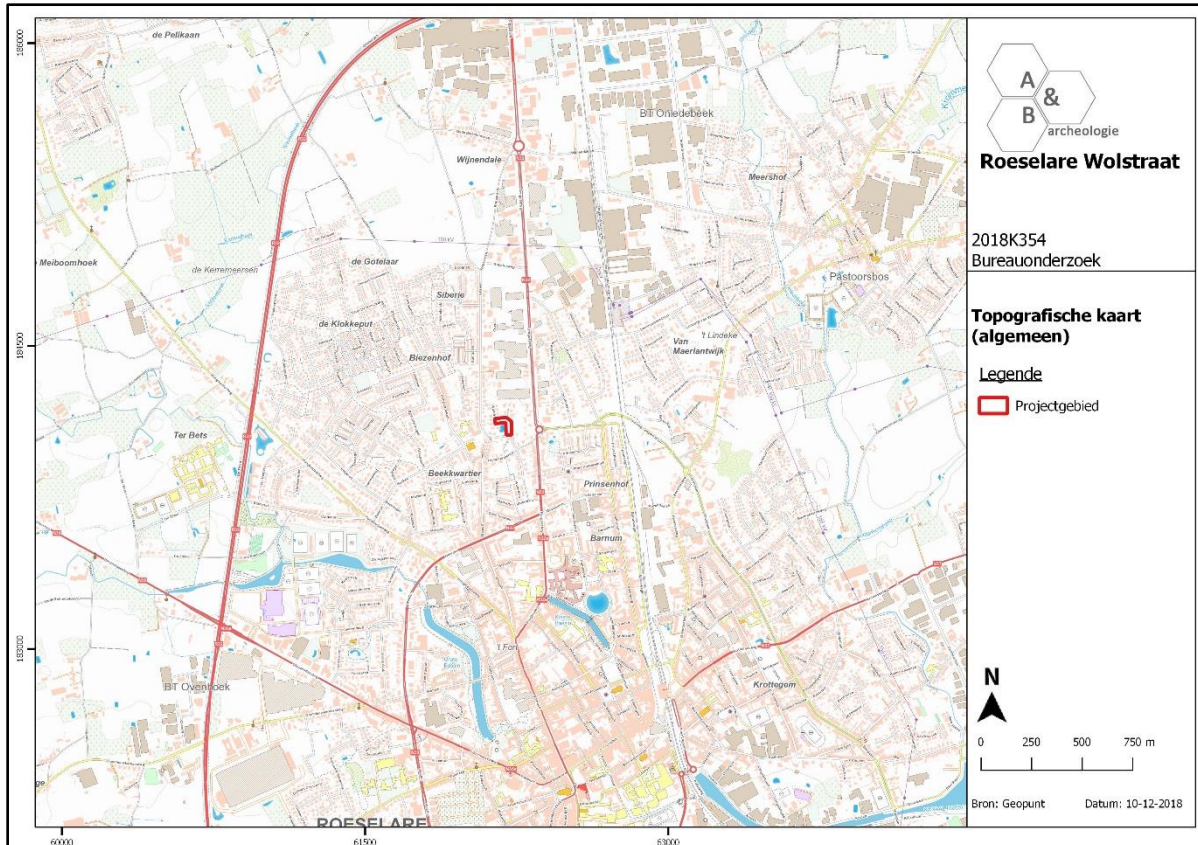

Figuur 3 Detailuitsnede uit het ontwerpplan (bron: initiatiefnemer).

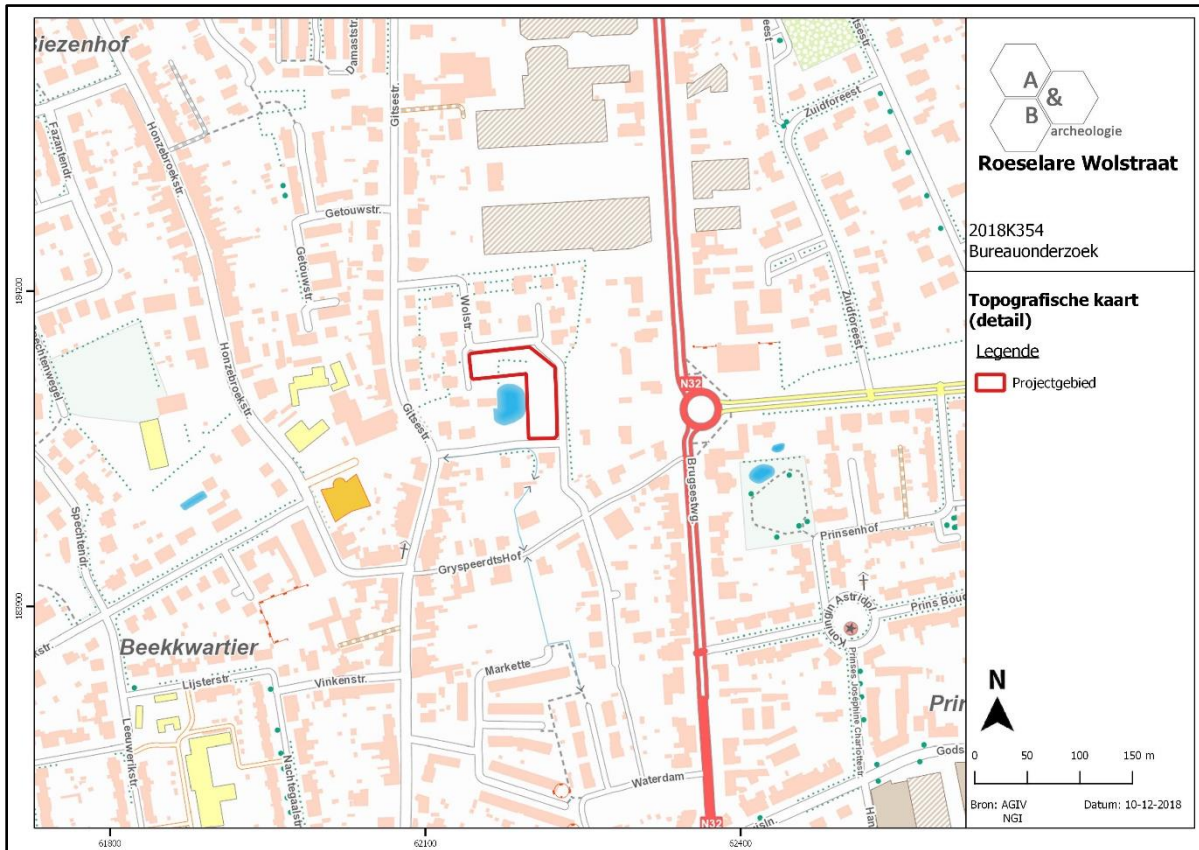
2.3. Landschappelijke ligging

2.3.1. Topografische situering

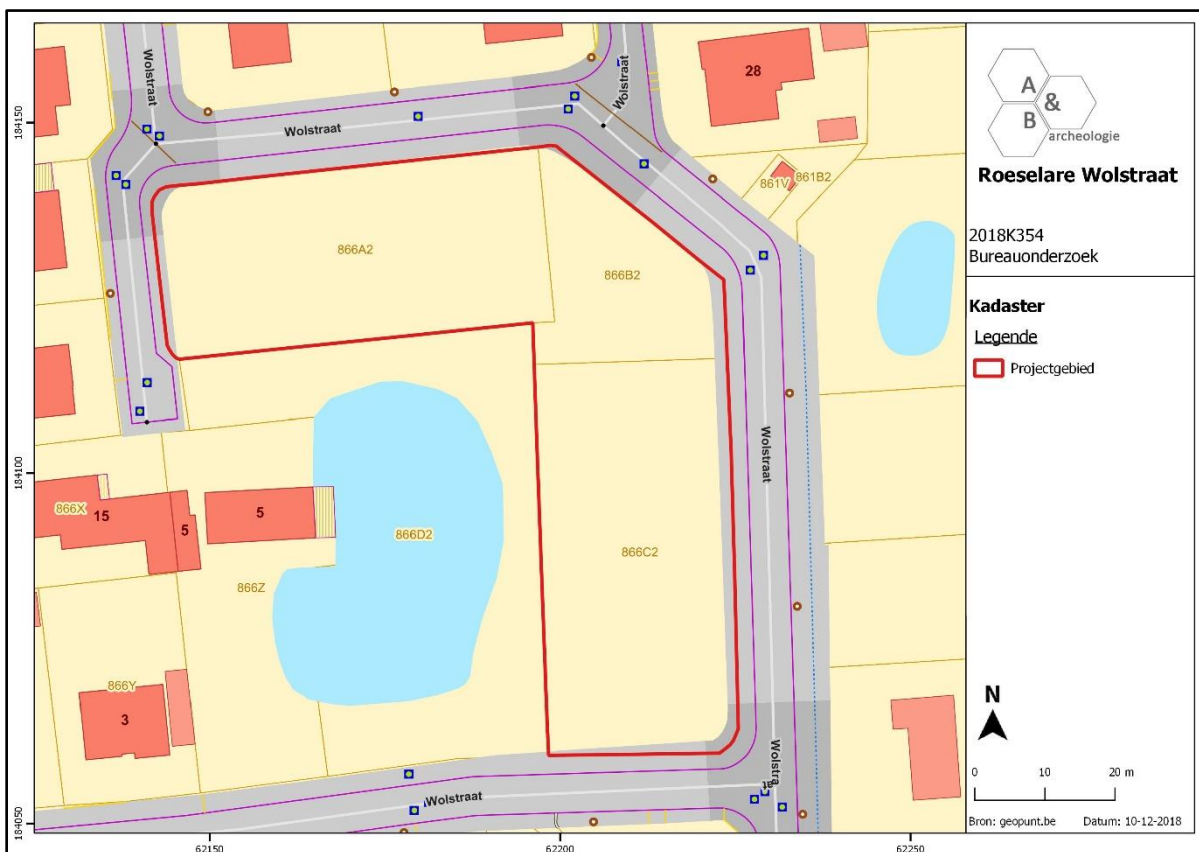
De stad Roeselare bevindt zich relatief centraal in de provincie West-Vlaanderen en bestaat naast het centrum van Roeselare ook uit de deelgemeenten Beveren (in het noordoosten), Rumbeke (in het zuiden) en Oekene (in het zuidwesten). De stad grenst in het noorden aan Lichtervelde, in het noordoosten aan Ardoorie, in het oosten aan Izegem, in het zuiden aan Ledegem, in het zuidwesten aan Moorslede en Zonnebeke, in het westen aan Staden en in het westen aan Hooglede. Het plangebied is te situeren in de dichtbebouwde noordelijke agglomeratie rond de stad, waarvan het centrum ca. 1,9km meer zuidelijk is gelegen. Het te verkavelen terrein bevindt zich ten westen van de provincieweg N32, die van noord naar zuid doorheen de stad loopt en ten zuiden van het projectgebied een aftakking kent naar het westen. Deze weg verbindt de steden Brugge, Torhout, Roeselare en Menen. Het terrein bevindt zich tussen de wijken van het Biezenhof (in het noordwesten) en het Beekkwartier (in het zuidwesten) en wordt in alle windrichtingen omgeven door de Wolstraat. Op de bodemgebruikskaat van 2001 wordt het plangebied grotendeels ingekleurd als 'akkerland' (wit) met 'loofbos' (groen) in het zuidelijke gedeelte en de noordwestelijke hoek. Ook 'weiland' (geel) komt plaatselijk terug in het noordelijke gedeelte. Het huidige gebruik kan echter vooral als braakliggend akker- of weiland met lage vegetatie en loofbomen worden omschreven. In 2001 was echter wel nog sprake van een groot aandeel akkerland, zoals zichtbaar op de luchtfoto uit deze periode (zie verder).

Figuur 4 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 5 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 6 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

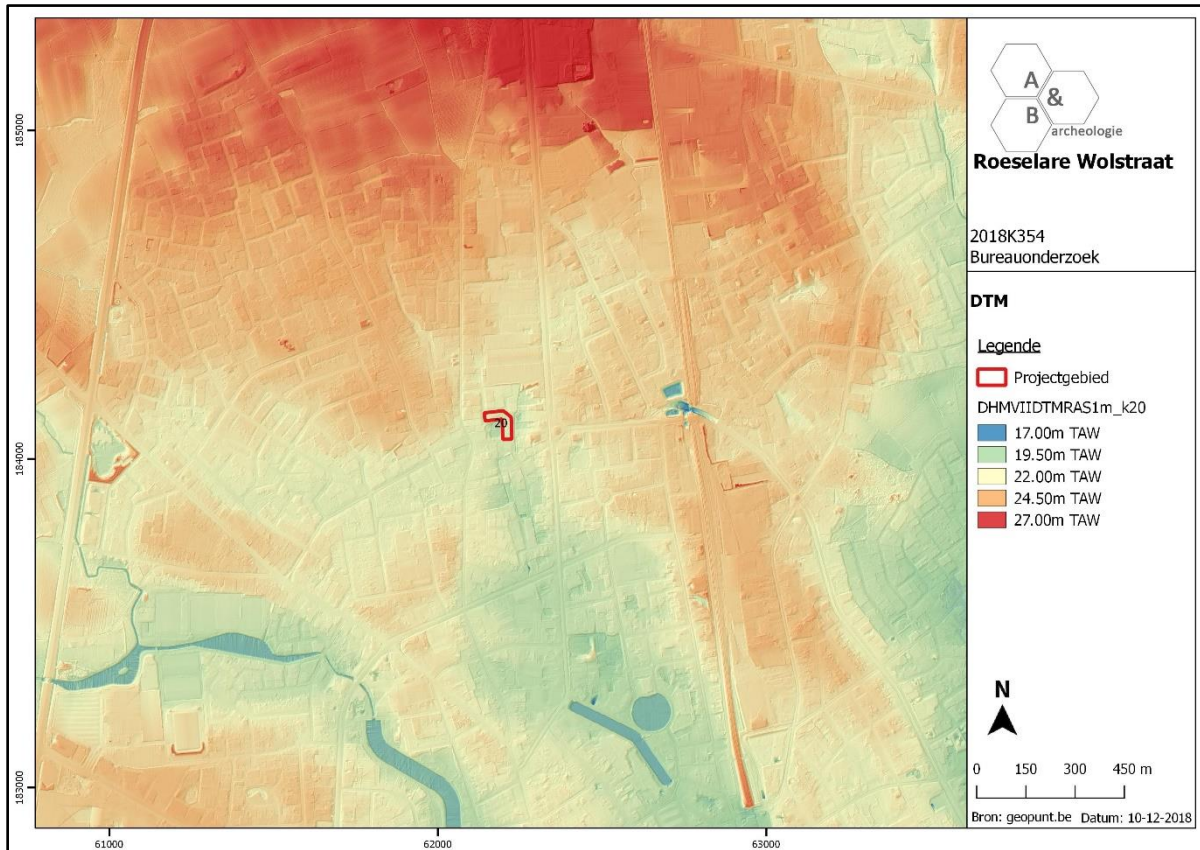

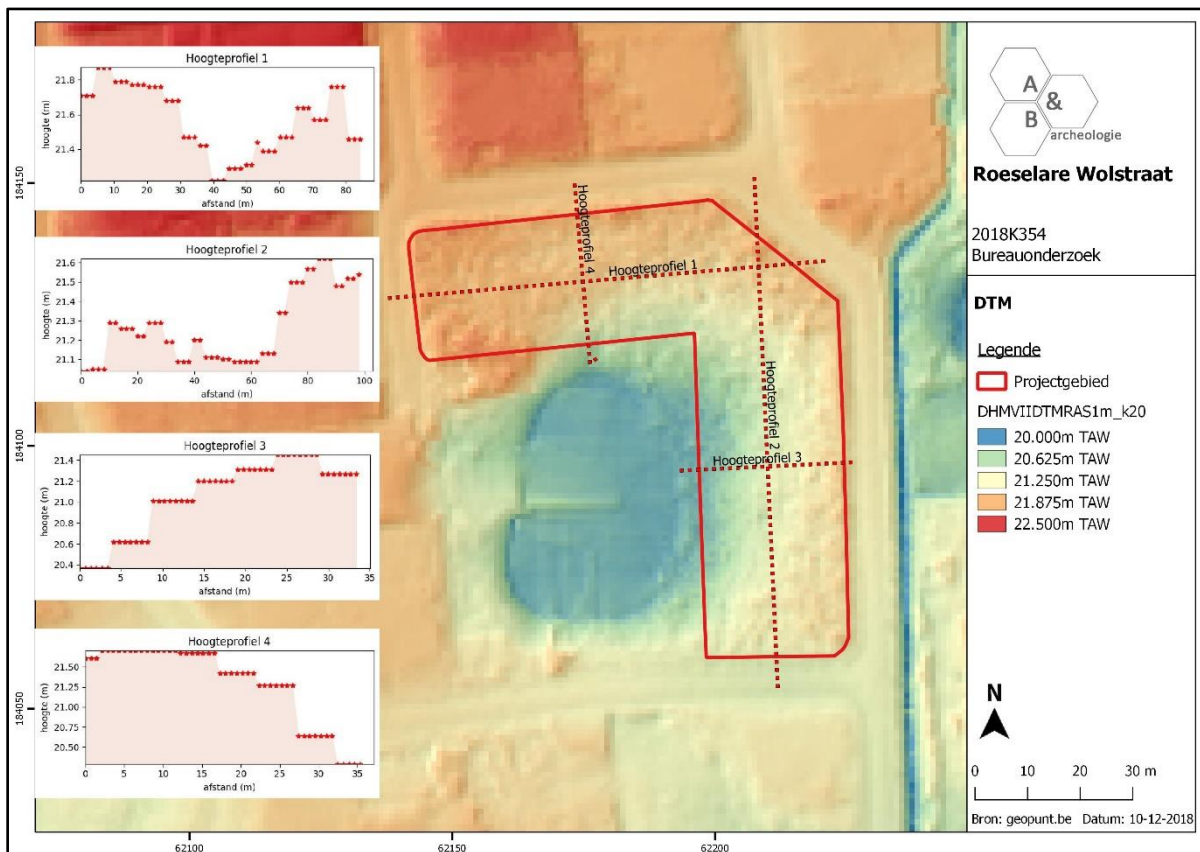
Figuur 7 Zicht op de bodemgebruiksk kaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

2.3.2. Landschappelijke situering

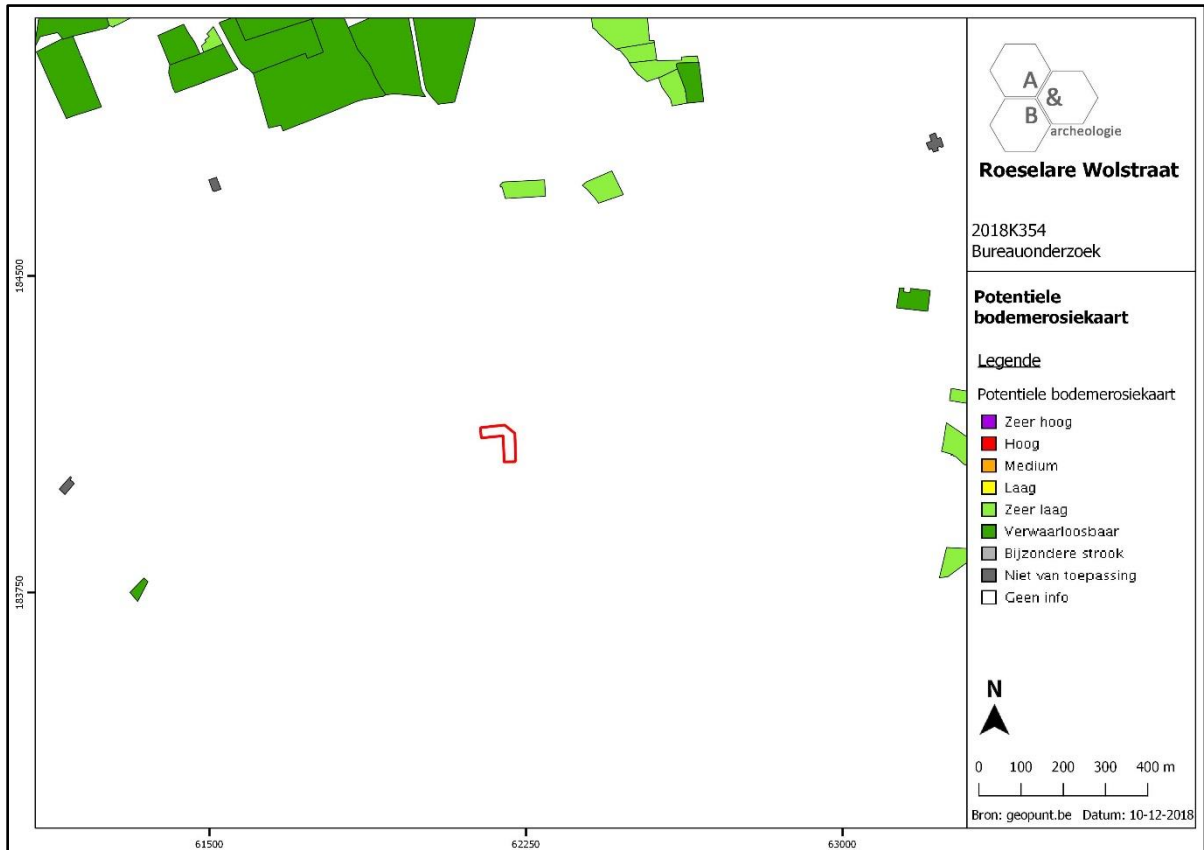
De stad Roeselare kent een golvend landschap dat wordt doorsneden door verschillende waterlopen waaronder de Duivelsbeek, de Mandel, de Collievijverbeek, de Babilliebeek, de Regenbeek en het Kanaal Roeselare-Leie. Uit de historische kaarten (zie verder) is op te maken dat de Amandsbeek, een zijloop van de Mandel, net ten zuiden van het plangebied liep, op heden is deze door de dichte bebouwing niet meer te herkennen in het landschap. Het projectgebied bevindt zich ca. 1km ten noordoosten van de Mandel en ca. 1,2km ten westen van de Duivelsbeek. Het is gelegen op de overgang van lagere gronden rond deze Amandsbeek en een hogere rug die zich verder naar het noorden uitstrekt. Op siteniveau kan worden opgemerkt dat het terrein meteen rondom de aangrenzende vijver een lagere landschappelijke ligging kent (ca. +20,7 à +20,8m TAW) dan het overige gedeelte van het plangebied. De rest van het terrein kent een eerder geaccidenteerd verloop, met de hoogste waarden in het noorden en het oosten (+21,60 tot +21,80m TAW), en de lagere gedeelten nabij de vijver. Het lijkt er op dat dit geaccidenteerd verloop een eerder antropogene oorsprong heeft, te koppelen aan het uitgraven van de vijver en de ontwikkeling van de omliggende wegenis en verkaveling, eerder dan dit het oorspronkelijke maaiveldniveau weerspiegelt. Op de potentiële bodemerosiekaart wordt het plangebied niet ingekleurd. Er is geen informatie voorhanden over de potentiële erosiegraad van het terrein. Wel kan worden gekeken naar gegevens uit de bredere omgeving waar de potentiële erosie gekarteerd wordt als zeer laag of verwaarloosbaar.

Figuur 8 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).

Figuur 9 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be).

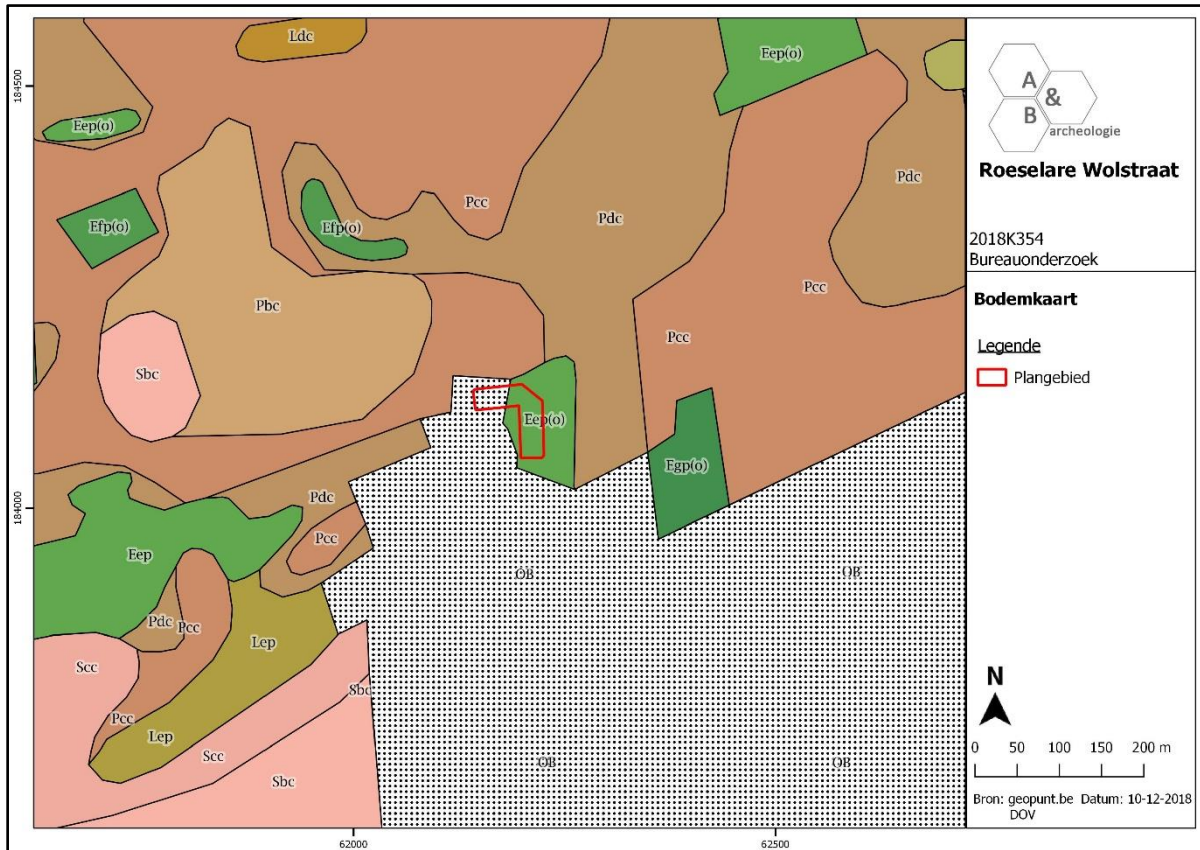

Figuur 10 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).

2.3.3. Bodemkundige situering

Op de bodemkaart wordt het plangebied zowel als OB als Eep(o) gekarteerd. Het noordwestelijke deel wordt omschreven als OB, hetgeen verwijst naar bebouwde zone waar de bodem door antropogene activiteiten (zoals bebouwing) gewijzigd of vernietigd is. Dit zijn kunstmatige gronden. De Eep(o) bodem wordt aangetroffen op het overige deel van het plangebied. Deze code verwijst naar een sterk gleyige, natte kleibodem met reductiehorizont, zonder profielontwikkeling. Er is sprake van een sterke antropogene invloed. De humeuze bovengrond is in dit bodemtype te omschrijven als donker grijsbruin en sterk humeus met veel roest. De blauwgrijze reductiehorizont valt te onderscheiden vanaf een diepte van ca. 100cm. Het gaat om zeer natte gronden die in de winter soms tijdelijk overstromen, terwijl ze in de zomer goed vochthoudend zijn.

Ten noorden bevindt zich een Pcc bodem, een matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont.

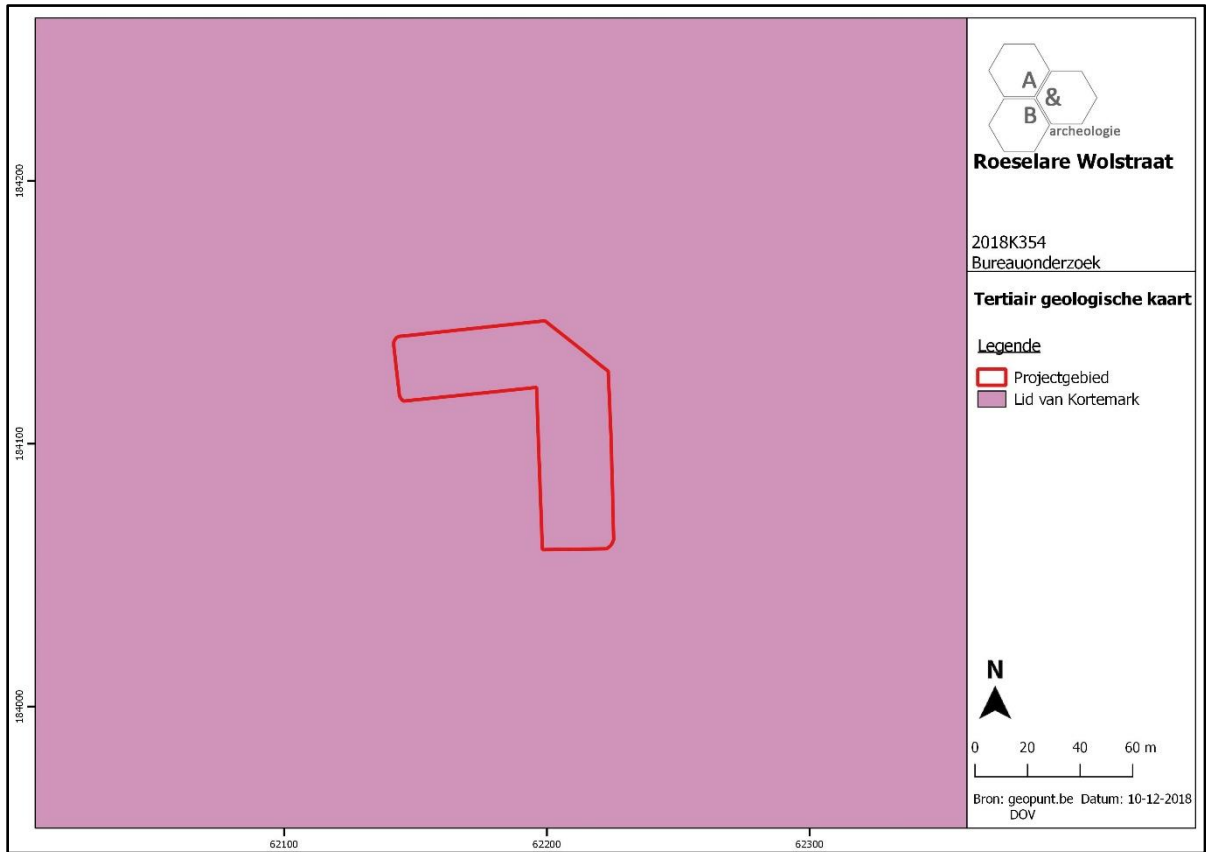

Figuur 11 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).

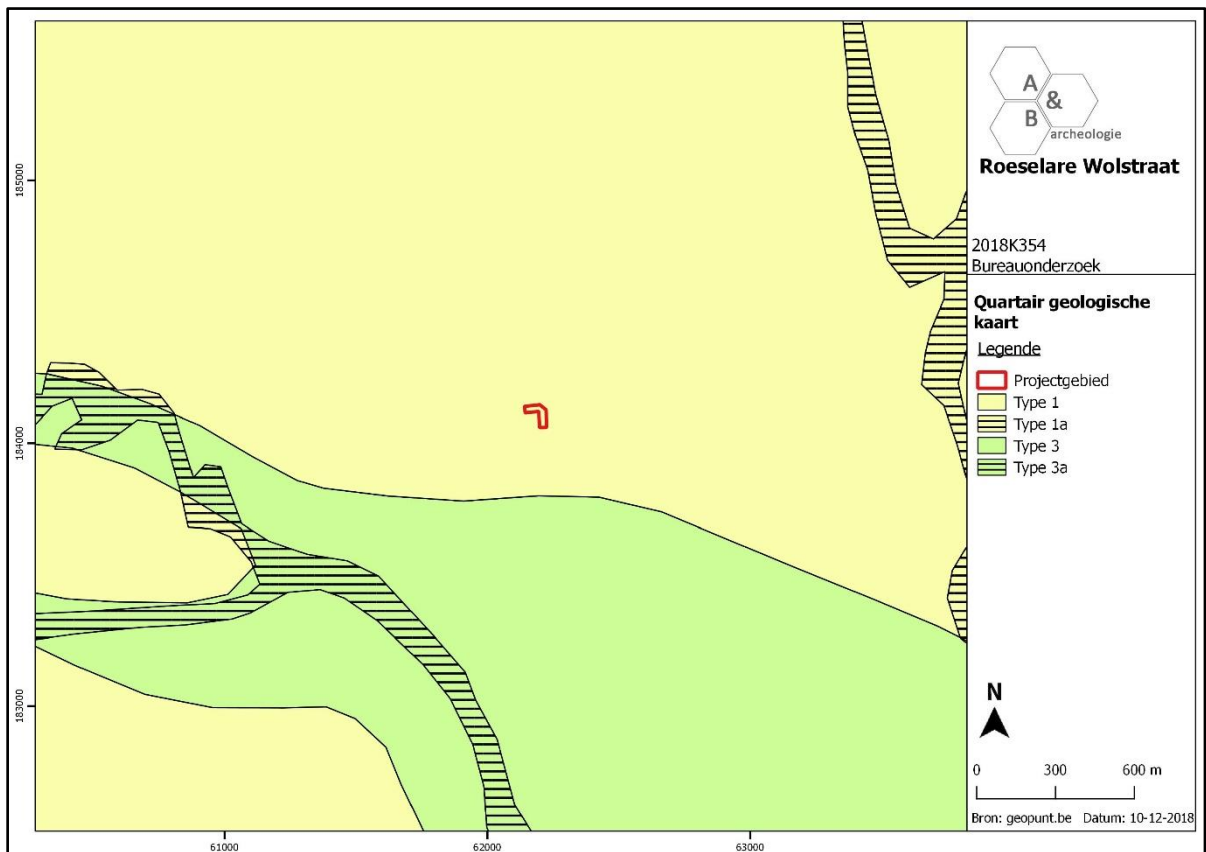
2.3.4. Geologische situering

De Tertiaire opbouw ter hoogte van het plangebied bestaat uit afzettingen die toebehoren aan de Formatie van Tielt, Lid van Kortemark. Deze bestaan uit grijze tot groengrijze klei tot silt met dunne banken van zand en silt. De Quartair geologische kaart geeft aan dat het plangebied bestaat uit het type 1: geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie (1). Deze Pleistocene sequentie bestaat uit eolische afzettingen van zand tot silt, afgezet tijdens het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) of mogelijk nog tijdens het Vroeg-Holoceen. In het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen betreft het eerder zand tot zandleem dan silt (loess)-afzettingen. Hellingsafzettingen van het Quartair kunnen voorkomen naast of in plaats van deze eolische afzettingen. De geomorfologische kaart voor deze streek is niet voorhanden en kan dus niet worden afgebeeld.

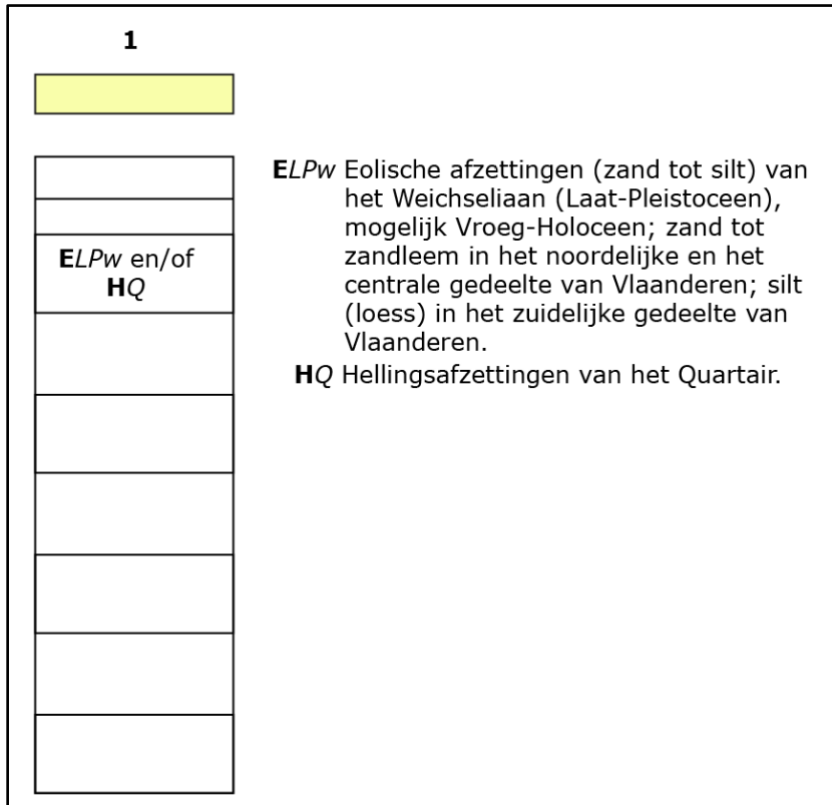

Figuur 12 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 13 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 14 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

2.4. Historische situering⁶

De oudste vermelding van Roeselare ('Roslar') dateert uit de 822. De stad wordt op dat moment vermeld in een oorkonde waarin Lodewijk de Vrome het grondgebied schenkt aan de Sint-Pietersabdij van Saint-Amand-les-Eaux in het Noorderdepartement van Frankrijk. Het toponiem gaat terug op de combinatie van de Germaanse wortel 'raus' wat 'riet' betekent en het achtervoegsel 'hlaeri' dat wijst op een open plaats in een bos. In 957 geeft Boudewijn III de Jongere, die een jaar later medegraaf van Vlaanderen werd, de toestemming om de stad te versterken tegen Noormanneninvallen. Deze versterking is mogelijk te vereenzelvigen met 's Gravenwal die door Sanderus (1641) ten westen van de Sint-Michielskerk wordt aangegeven. In hetzelfde charter wordt ook het privilege tot het houden van een wekelijkse markt toegekend. In de 10de eeuw was Roeselare reeds een belangrijke nijverheids- en handelsplaats. In 1097 werd het patronaatsrecht van de kerk toegewezen aan de abdij van Zonnebeke. De stadsrechten werden omstreeks 1250 toegekend door Margaretha van Constantinopel. Omstreeks 1260 werd centraal op de Grote Markt de hal met belfort gebouwd. In de 14de eeuw is Roeselare een belangrijk centrum voor de weefnijverheid. De Gentse inmenging in deze nijverheid wordt door een keure uit 1357 geweerd. In de 15de eeuw is er een geleidelijke recessie te wijten aan concurrerende steden in de omgeving, die wordt versterkt door een inval en plunderingen door de huurlingen van Maximiliaan van Oostenrijk in 1488 en 1492 waarbij o.a. de Sint-Michielskerk alsook de hal en het belfort worden verwoest. Deze gebouwen worden rond 1500 heropgebouwd in een laatgotische stijl met de financiële hulp van de heer van Wijnendale, Filips van Kleef. Tijdens de Beeldenstorm (1566) valt zowel de inboedel van de Sint-Michielskerk als ook de heiligenbeelden van de stadshal echter opnieuw ten prooi aan nieuwe verwoestingen. De gebouwen worden hersteld tijdens het bewind van Albrecht en Isabella (1598-1621). In deze periode worden kloosterscholen van de paters augustijnen (1635) en de grauwezusters (1678) gesticht, die tot op heden de kern vormen van onderwijsinstellingen in Roeselare. Op de kaarten van Sanderus (1641) wordt een tweede marktplaats aangegeven ten noordwesten van de Grote Markt. Aan het begin van de 18de eeuw stort het belfort in waarbij ook de hal schade ondervindt. Deze gebouwen worden herbouwd in 1769-1771. De oude steenweg tussen Brugge, Roeselare, Menen en Rijsel waarvan de N32 een opvolger is, kent zijn oorsprong tussen 1751 en 1754. Hoewel de Franse bezetting (1744-1748, 1796) zorgde voor een tijdelijke heropbloei van de linnenproductie, was de concurrentie van het Engelse mechanisch gesponnen garen uiteindelijk te sterk. De industriële revolutie komt in Roeselare op gang wanneer stoommachines worden ingezet in de brouwerijen van Rodenbach en Cauwe. In deze periode kent de stad een nieuwe bloei van handel en nijverheid en wordt de stedelijke infrastructuur sterk uitgebreid door o.a. de constructie van de spoorlijnen Brugge-Kortrijk en Roeselare-leper-Menen, de uitbreiding van het wegennet, de ingebruikname van een stoomtram en de aanleg van het kanaal Roeselare-Ooigem. Fabrieken voor de mechanische spin- en weefnijverheid worden gedurende de 19de eeuw voornamelijk ingeplant nabij de waterspaarbekkens het Grote Bassin op de Mandel, het Kleine Bassin op de Sint-Amandsbeek en de Ronde Kom die eveneens in deze periode aangelegd werden. Een sterke

---

⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: *Roeselare* [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120731> (geraadpleegd op 13 december 2018); Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: *Roeselare* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120229> (geraadpleegd op 13 december 2018); <https://nl.wikipedia.org/wiki/Roeselare>.

bevolkingsgroei was het resultaat van deze industriële successen waardoor nieuwe parochies, scholen, medische instellingen en dergelijke werden gesticht in de binnenstad. Tijdens de Eerste Wereldoorlog vinden in Roeselare op 19 en 20 oktober 1914 gevechten plaats langs het kanaal en in de Aardappelhoek waarbij een 150-tal gebouwen doorheen de stad worden verwoest. Roeselare situeert zich in het Duitse “Etappengebied” met aan de westelijke stadsgrens de “Flandern Stellung”. De stad wordt in de komende jaren heropgebouwd en ondervindt relatief weinig schade van de Tweede Wereldoorlog. Na de Tweede Wereldoorlog worden de Beekkwartieren (1960-1970) en het Biezenhof (1979-1981) in de omgeving van het projectgebied verder ontwikkeld door de bouw van o.a. sociale woonwijken maar ook via privéverkavelingen.

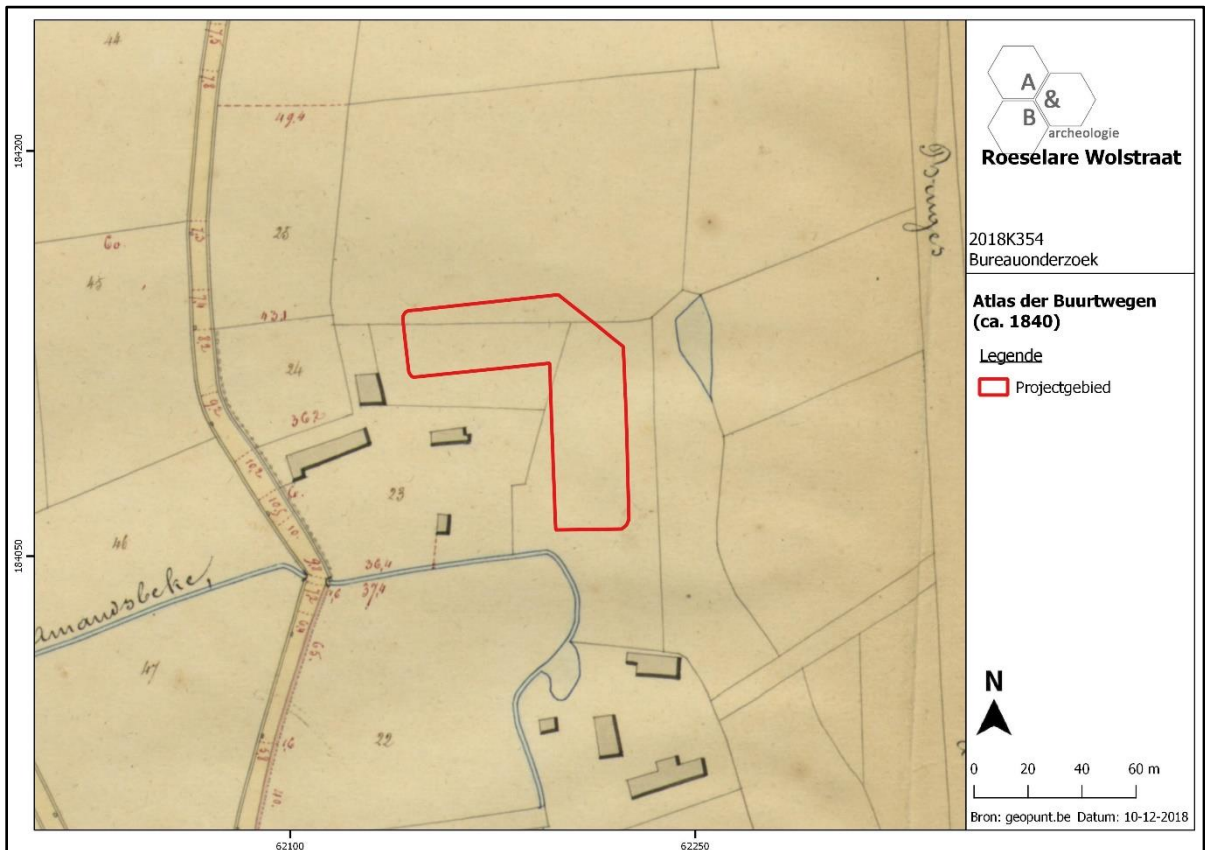
Bovenstaande beknopte geschiedenis geeft geen info over het plangebied specifiek. Daarvoor is men aangewezen op de cartografische bronnen. De oudste betrouwbare kaart waarop het plangebied is afgebeeld, is de Ferrariskaart uit ca. 1777. Op de bijgevoegde afbeelding van deze kaart dient het plangebied vermoedelijk iets meer naar het noordwesten te worden gesitueerd, ter hoogte van het cijfer ‘46’. De noord-zuid georiënteerde weg komt dan overeen met oude steenweg tussen Brugge, Roeselare, Menen en Rijsel die werd aangelegd tussen 1751 en 1754 en de huidige N32 voorafgaat. Het terrein is in deze periode onbebouwd en in gebruik als weide of akker. In de directe en bredere omgeving is wel reeds verspreide bebouwing op te merken. Net ten zuiden van het plangebied wordt een waterloop weergegeven, dit is de Amandsbeek. Ook op de Atlas der Buurtwegen (1840), de Kaart van Popp (1842-1879) en de topografische kaarten uit het einde van de 19de en het begin van de 20ste eeuw zijn de betrokken percelen onbebouwd. De kronkelende Amandsbeek wordt steeds afgebeeld net ten zuiden van het plangebied, en uit enkele topografische kaarten kan afgeleid worden dat het plangebied vermoedelijk een drassig terrein was, wat gezien de bodemkaart niet onlogisch is. Op de oudste beschikbare luchtfoto (1971) zijn de percelen onbebouwd en in gebruik als landbouwgronden. Op de foto van 1979-1990 kan een gelijkaardige bestemming worden opgemerkt en is een bomerij zichtbaar in het noorden van het terrein. Deze bomerij zijn ook nog aanwezig in 2000-2003. De woning in het zuidwesten kent een continuïteit minstens sinds het midden van de 19de eeuw (misschien zelfs sinds eind 18de eeuw), op de Atlas der Buurtwegen en de Kaart van Popp is reeds bebouwing aanwezig. Dit gebouw, een hoeve, is vastgesteld als bouwkundige erfgoed.⁷ De grote vijver ten oosten van deze woning en ten zuidwesten van het plangebied is echter pas voor het eerst zichtbaar op de luchtfoto van 2000-2003. De grote wegen in de omgeving van het plangebied bleven sinds de vroegste kaart relatief constant. Het is pas tussen 2000-2003 en 2017 dat de Wolstraat wordt aangelegd. Op de luchtfoto van 2000-2003 kan echter reeds de eerste aanzet van deze werken in het zuiden worden opgemerkt. In deze periode wordt de zone tussen de Gitsestraat, de Brugsesteenweg en het Gryspeerdts Hof quasi volledig verkaveld. Vermoedelijk op dat moment verdwijnt ook de Amandsbeek uit het landschap en wordt deze overwelfd.

---

⁷ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016: *Hoeve* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/23837> (geraadpleegd op 13 december 2018).

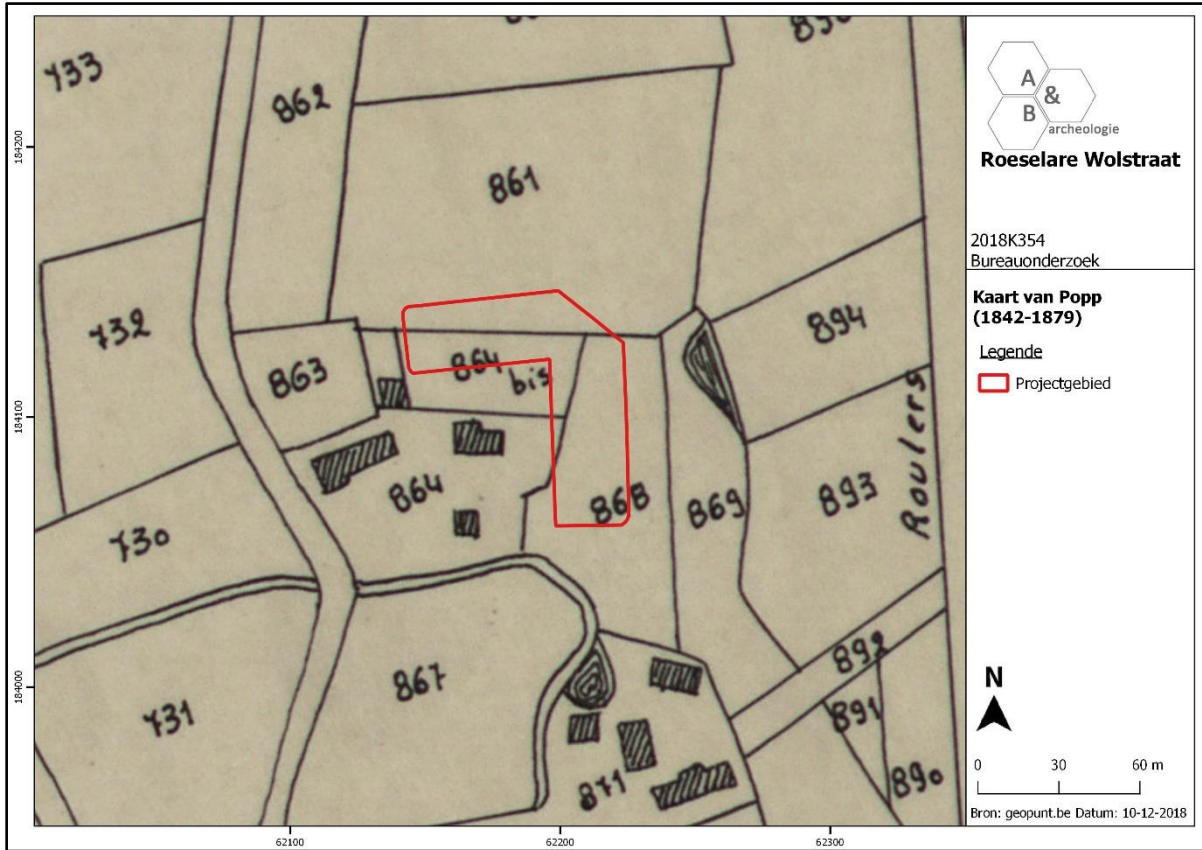

Figuur 15 Uitsnede uit de Ferrariskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

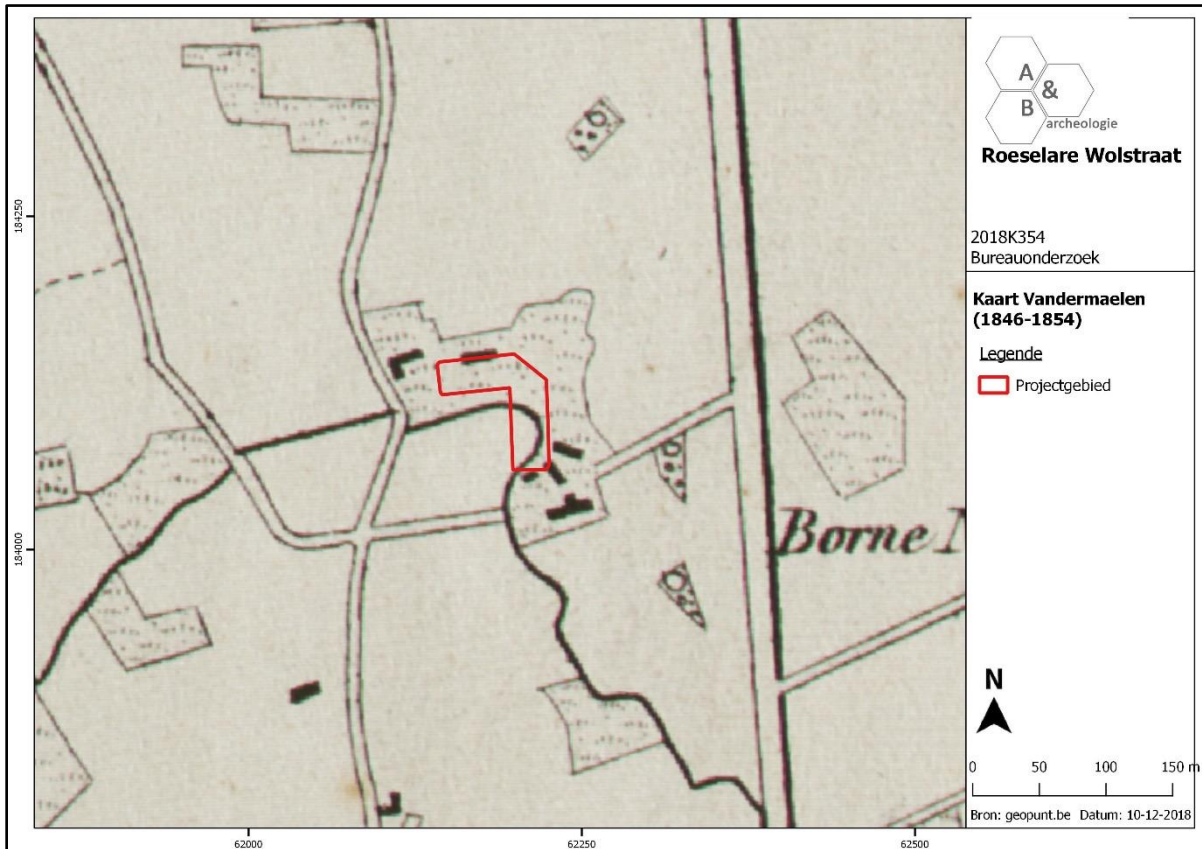

Figuur 16 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).

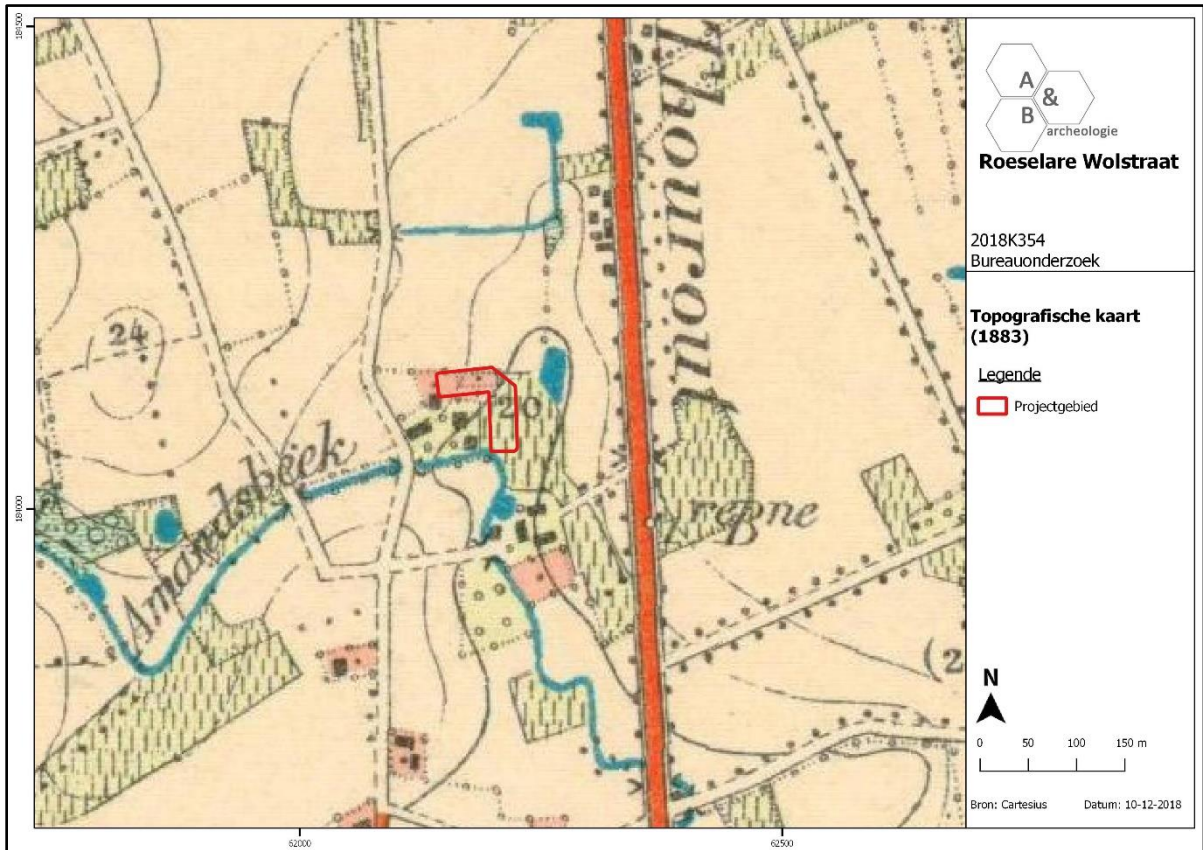

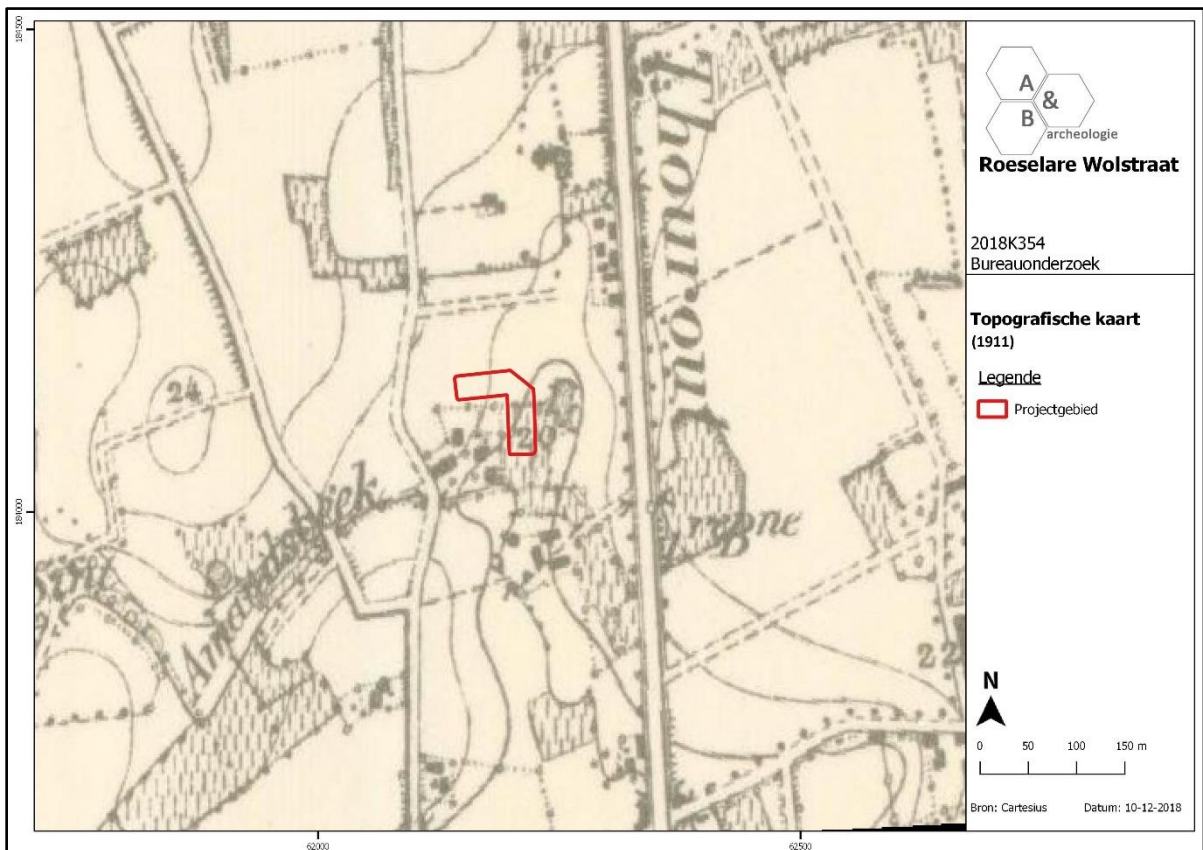
Figuur 17 Uitsnede uit de Poppkaart (bron: geopunt.be).

Figuur 18 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be).

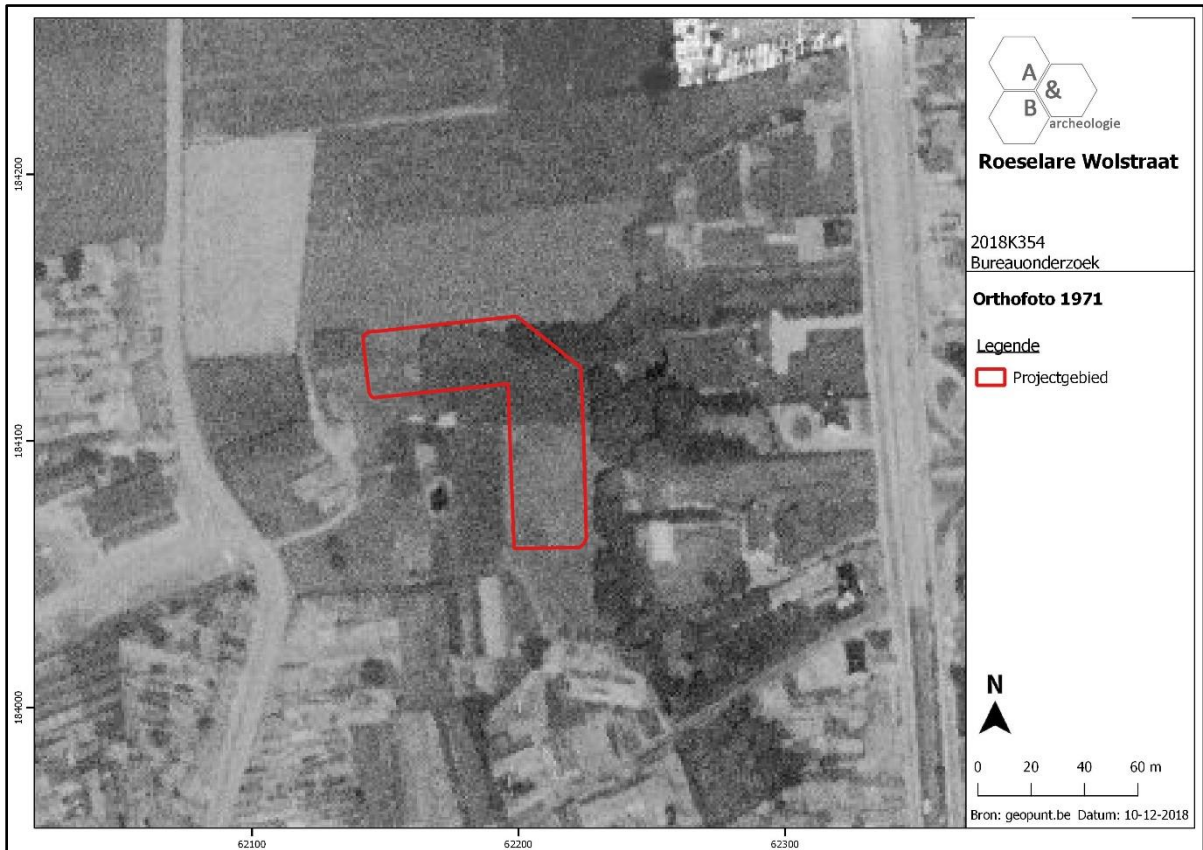

Figuur 19 Uitsnede uit de topografische kaart van 1883 (bron: cartesius.be en NGI).

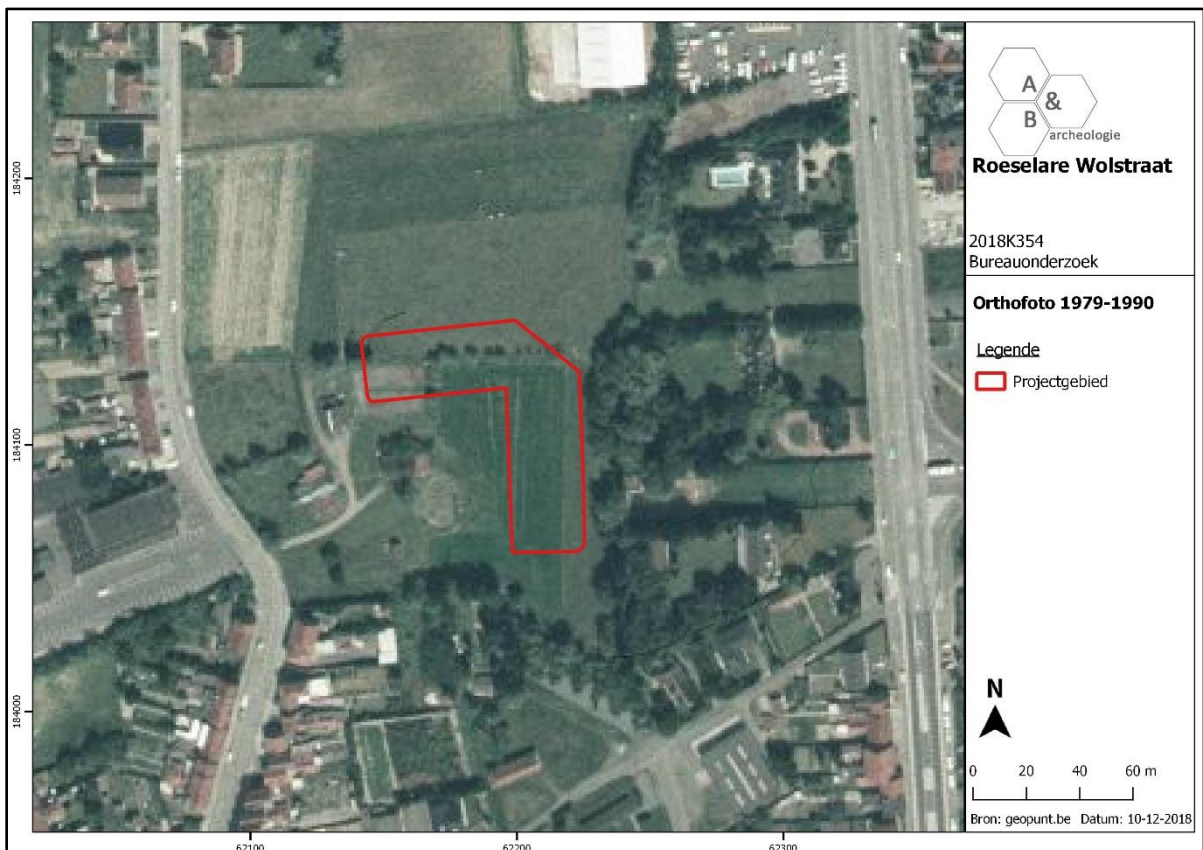

Figuur 20 Uitsnede uit de topografische kaart van 1911 (bron: cartesius.be en NGI).

Figuur 21 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).

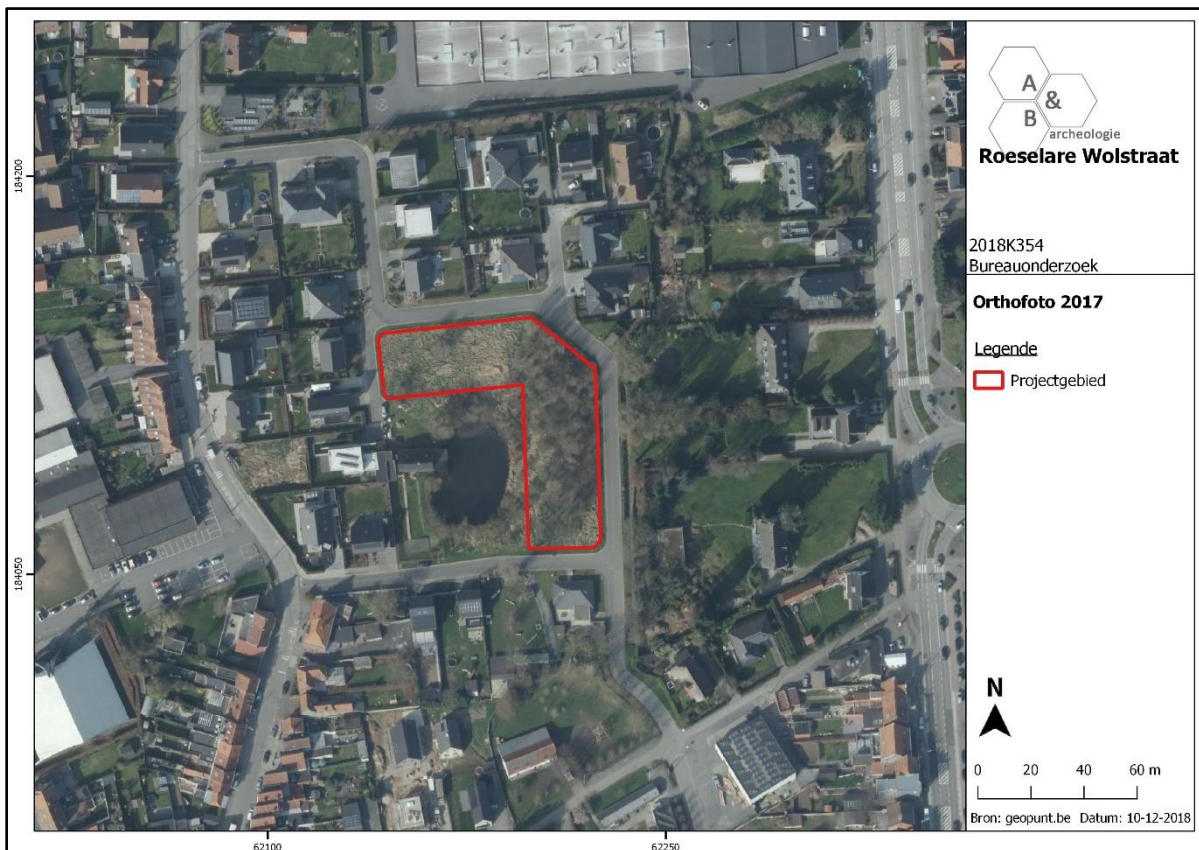

Figuur 22 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).

Figuur 23 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).

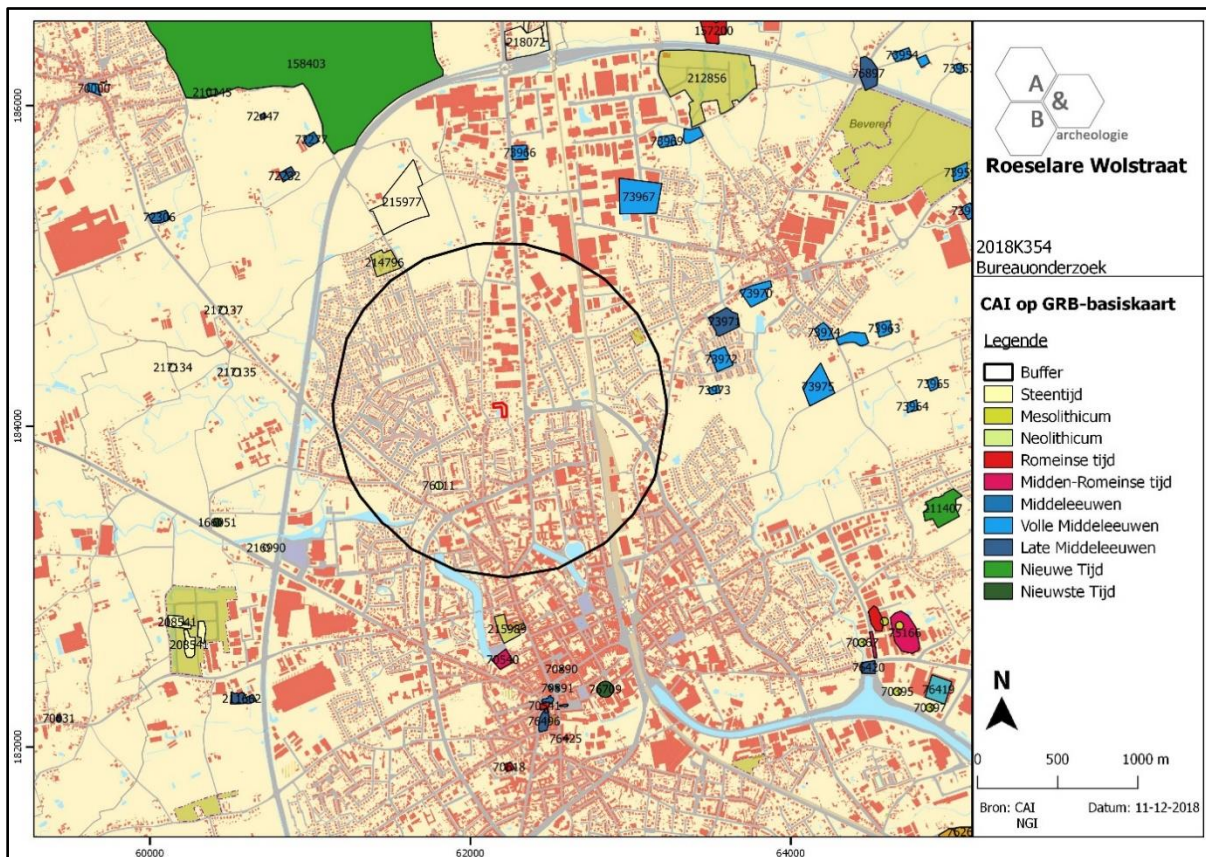

Figuur 24 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2017 (bron: geopunt.be).

2.5. Archeologische situering

Op de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) worden vooral in de ruime omgeving van het plangebied archeologische sites aangeduid, in de meer directe nabijheid is maar 1 archeologische ‘site’ gekend: aan de Leeuwerikstraat werd in de omgeving van de Sint-Amandsbeek een gepolijste bijl uit silex uit het midden-neolithicum aangetroffen (CAI ID 76111). Het gaat om een toevalsvondst gedaan in de jaren 1960 bij de aanleg van een tuin op een hoger deel in het landschap nabij de Mandel. Recent archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem vond wel op verschillende plaatsen in de ruimere omgeving van het projectgebied plaats. Zo werd door BAAC in 2016 een prospectieonderzoek uitgevoerd aan de Honzebroekstraat (CAI 214796). Daarbij werden enkele greppels en sporen van industriële houtskool-kolenbranderij aangetroffen. De sporen werden echter weinig relevant geacht met het oog op kenniswinst en het terrein staat vandaag dan ook gekarteerd als zone waar geen archeologie te verwachten valt. Meteen ten oosten van dit terrein werd ook door Monument Vandekerckhove⁸ een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd met zeer gelijkaardige resultaten: een grachttracé, enkele kuilen en twee kolenbranderskuilen of houtskoolmeiers (CAI ID 8752). In de ruimere omgeving van het projectgebied zijn reeds verschillende archeologische waarden gekend uit verschillende archeologische perioden, gaande van de steentijd over de Romeinse tijd naar de middeleeuwse en postmiddeleeuwse periode. De zone rondom het plangebied vormt echter nog een blinde vlek in de archeologische kennis rond Roeselare.

Figuur 25 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).

⁸ <https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/notas/8752>

3. Synthese

3.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Op basis van het bureauonderzoek kan volgend verwachtingspatroon vooropgesteld worden:

- Minstens sinds eind 18de eeuw was het terrein steeds onbebouwd en vermoedelijk in gebruik als weide- of akkerland. Op dat moment is er wel bebouwing ten zuidwesten aanwezig; op heden is hier nog een hoeve aanwezig die minstens teruggaat tot midden 19de eeuw, maar waarschijnlijk dus een oudere voorloper kent. De direct omgeving van het plangebied wijzigt echter drastisch aan het begin van de 21ste eeuw, toen de omliggende gronden verkaveld werden en de Wolstraat werd aangelegd. Ook werd in die periode net ten zuidwesten van het plangebied een grote vijver uitgegraven. Wat opvalt is dat het plangebied op dat moment braak komt te liggen en niet langer als landbouwgrond in gebruik is. De werken aan de vijver en de verkaveling hadden ook hun invloed op het plangebied, wat niet alleen kan afgeleid worden uit de gewijzigde functie (braakliggend met opschietende struikjes en boompjes i.p.v. landbouwgrond), maar ook herkenbaar is op het digitale hoogtemodel. Het terrein kent een geaccidenteerd, onnatuurlijk hoogteverloop waaruit de invloed van deze recente werken blijkt. Het plangebied is dus in de recente periode onderhevig geweest aan een bepaalde vorm van verstoring.

- Landschappelijk is het plangebied te situeren op de linkeroever van de kronkelende Amandsbeek, op de overgang van de lagere gronden rond deze beek naar een hogere rug in het noorden. Deze beek is op heden niet meer herkenbaar in de dichtbebouwde agglomeratie ten noorden van Roeselare en is vermoedelijk overwelfd, maar de loop ervan is af te leiden uit de historische kaarten. Het plangebied ligt bodemkundig op een natte kleiopduiking langsheen de Amandsbeek, errond liggen drogere en meer gunstige gronden.

- Archeologische gezien vorm deze kant van Roeselare een blinde vlek in de kennis over de ontwikkeling van de stad en de omringende gronden, in de omgeving vond tot op heden geen archeologisch onderzoek plaats. In de ruimere regio zijn wel meerdere vindplaatsen gekend, gaande van steentijd over de Romeinse tijd naar de middeleeuwse en postmiddeleeuwse periode. Dat maakt dat de archeologische verwachting voor het plangebied eigenlijk ongekend is. Op basis van de landschappelijke kenmerken dient dit echter genuanceerd te worden en kan aan het plangebied een eerder lage archeologische verwachting gegeven worden: deze natte kleiopduiking zal weinig aantrekkelijk geweest zijn voor menselijke aanwezigheid in het verleden, hiervoor zijn de drogere gronden langsheen de Amandsbeek – zoals er veel voorkomen nabij het terrein – meer aangewezen. Aan deze lage verwachting moeten nog de recente verstoringen die op het terrein hebben plaatsgegrepen gekoppeld worden.

3.2. Afweging verder vooronderzoek

Het plangebied zal worden verkaveld in 3 loten: 2 bouwloten en een lot voor groenzone met pleinaanleg. De bouwloten hebben een oppervlakte van ca. 1398m² (noordelijke lot) en ca. 1554m²

(oostelijke lot), het perceel 866B2 waar de groenzone wordt voorzien is 576m² groot. Op de bouwloten worden de gebouwen op 5m van de Wolstraat ingepland. In de tussenliggende zone kunnen eventueel parkeerplaatsen worden voorzien. Meer gedetailleerde plannen van de te bouwen woningen of het aan te leggen plein zijn nog niet beschikbaar. In ieder geval zullen er aanzienlijke bodemingrepen plaatsvinden op het volledige plangebied: het bouwrijp maken van de percelen (o.a. rooien van de aanwezige bomen en verwijderen van de vegetatie), uitgravingen voor de aanleg van nutsleidingen, omgevingsaanleg, funderingswerken, het optrekken van woningen, de inrichting van de groenzone en de pleinaanleg. Ook het werfverkeer zal enige invloed hebben op de ondergrond.

Op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet met zekerheid aangetoond worden. Zoals hierboven geschetst kan aan het plangebied een eerder lage archeologische verwachting toegekend worden. Bovendien hebben de recente werken in de directe omgeving (aanleg vijver, straat en verkaveling) zeker een invloed gehad op het plangebied. Hoewel de geplande werken van die aard zijn dat eventueel aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd wordt, wordt geen verder onderzoek geadviseerd op het plangebied. Deze natte kleigronden waren in het verleden weinig aantrekkelijk voor menselijke occupatie. Mocht er een archeologische site aanwezig zijn – waartoe de kans klein wordt ingeschat – dan zal deze reeds invloed ondervonden hebben van de recente werken in de buurt. Rekening houdend met de eerder smalle L-vorm van het plangebied en de aanwezige bestrating, vijver en bebouwde gronden langs alle zijden van het terrein, zijn er geen verdere uitbreidingsmogelijkheden voor toekomstig verder archeologisch onderzoek. Mocht er, tegen de verwachting in, een archeologische site aanwezig zijn op het terrein, dan zal het niet evident zijn om deze correct te kunnen interpreteren en deze zal ook niet gekoppeld kunnen worden aan eerder of toekomstig onderzoek in de omgeving. Dat maakt dat dit onderzoek meer vragen zal oproepen dan beantwoorden en weinig relevante kennisvermeerdering zal genereren. Een verder archeologisch onderzoek op het plangebied zal naar kosten-baten analyse omwille van bovenstaande redenen negatief uitvallen. Er wordt dus geen verder archeologisch onderzoek geadviseerd.

3.3. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

Minstens sinds eind 18de eeuw was het terrein steeds onbebouwd vermoedelijk in gebruik als weide- of akkerland. Op dat moment is er wel bebouwing ten zuidwesten aanwezig; op heden is hier nog een hoeve aanwezig die minstens teruggaat tot midden 19de eeuw, maar waarschijnlijk dus een oudere voorloper kent. De directe omgeving van het plangebied wijzigt echter drastisch aan het begin van de 21ste eeuw, toen de omliggende verkaveld werden en de Wolstraat werd aangelegd. Ook werd in die periode net ten zuidwesten van het plangebied een grote vijver aangelegd. Wat opvalt is dat het plangebied op moment braak komt te liggen en niet langer als landbouwgrond in gebruik is. De werken aan de vijver en de verkaveling hadden ook hun invloed op het plangebied, wat niet alleen kan afgeleid worden uit de gewijzigde functie (braakliggend met opschietende struikjes en boompjes i.p.v. landbouwgrond), maar ook herkenbaar is op het digitale hoogtemodel. Het terrein kent een geaccidenteerd, onnatuurlijk hoogtereverloop waaruit de invloed van deze recente werken blijkt. Het

plangebied is dus in de recente periode onderhevig geweest aan een bepaalde vorm van verstoring. Er vond nog geen archeologisch onderzoek plaats op het plangebied of in de omgeving.

- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

Zie hierboven.

- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?

Neen.

- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

Het plangebied zal worden verkaveld in 3 loten: 2 bouwloten en een lot voor groenzone met pleinaanleg. De bouwloten hebben een oppervlakte van ca. 1398m² (noordelijke lot) en ca. 1554m² (oostelijke lot), het perceel 866B2 waar de groenzone wordt voorzien is 576m² groot. Op de bouwloten worden de gebouwen op 5m van de Wolstraat ingepland. In de tussenliggende zone kunnen eventueel parkeerplaatsen worden voorzien. Meer gedetailleerde plannen van de te bouwen woningen of het aan te leggen plein zijn nog niet beschikbaar. In ieder geval zullen er aanzienlijke bodemingrepen plaatsvinden op het volledige plangebied: het bouwrijp maken van de percelen (o.a. rooien van de aanwezige bomen en verwijderen van de vegetatie), uitgravingen voor de aanleg van nutsleidingen, omgevingsaanleg, funderingswerken, het optrekken van woningen, de inrichting van de groenzone en de pleinaanleg. Ook het werfverkeer zal enige invloed hebben op de ondergrond.

- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

De aan- of afwezigheid van een archeologische site kan niet met zekerheid vastgesteld worden op basis van het bureauonderzoek. De archeologische verwachting voor het plangebied is echter laag.

- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

Niet van toepassing.

4. Samenvatting

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden te Roeselare Wolstraat (provincie West-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het terrein, 3528m² groot, is L-vormig en gelegen op een stuk grond dat in de vier windrichtingen wordt begrensd door de Wolstraat. Het projectgebied beslaat 3 percelen die momenteel voornamelijk in gebruik zijn als braakliggend land met bomen en lage vegetatie rondom een zuidwestelijke vijver, die zelf buiten het plangebied valt. Het terrein is dus deels beplant met bomen. Er zijn geen gebouwen aanwezig op het plangebied.

Minstens sinds eind 18de eeuw was het terrein steeds onbebouwd en vermoedelijk in gebruik als weide- of akkerland. Op dat moment is er wel bebouwing ten zuidwesten aanwezig; op heden is hier nog een hoeve aanwezig die minstens teruggaat tot midden 19de eeuw, maar waarschijnlijk dus een oudere voorloper kent. De directe omgeving van het plangebied wijzigt echter drastisch aan het begin van de 21ste eeuw, toen de omliggende gronden verkaveld werden en de Wolstraat werd aangelegd. Ook werd in die periode net ten zuidwesten van het plangebied een grote vijver uitgegraven. Wat opvalt is dat het plangebied op dat moment braak komt te liggen en niet langer als landbouwgrond in gebruik is. De werken aan de vijver en de verkaveling hadden ook hun invloed op het plangebied, wat niet alleen kan afgeleid worden uit de gewijzigde functie (braakliggend met opschietende struikjes en boompjes i.p.v. landbouwgrond), maar ook herkenbaar is op het digitale hoogtemodel. Het terrein kent een geaccidenteerd, onnatuurlijk hoogteverloop waaruit de invloed van deze recente werken blijkt. Het plangebied is dus in de recente periode onderhevig geweest aan een bepaalde vorm van verstoring. Landschappelijk is het plangebied te situeren op de linkeroever van de kronkelende Amandsbeek, op de overgang van de lagere gronden rond deze beek naar een hogere rug in het noorden. Deze beek is op heden niet meer herkenbaar in de dichtbebouwde agglomeratie ten noorden van Roeselare en is vermoedelijk overwelfd, maar de loop ervan is af te leiden uit de historische kaarten. Het plangebied ligt bodemkundig op een natte kleiopduiking langsheen de Amandsbeek, errond liggen drogere en meer gunstige gronden. Archeologische gezien vormt deze kant van Roeselare een blinde vlek in de kennis over de ontwikkeling van de stad en de omringende gronden, in de omgeving vond tot op heden geen archeologisch onderzoek plaats. In de ruimere regio zijn wel meerdere vindplaatsen gekend, gaande van steentijd over de Romeinse tijd naar de middeleeuwse en postmiddeleeuwse periode. Dat maakt dat de archeologische verwachting voor het plangebied eigenlijk ongekend is. Op basis van de landschappelijke kenmerken dient dit echter genuanceerd te worden en kan aan het plangebied een eerder lage archeologische verwachting gegeven worden: deze natte kleiopduiking zal weinig aantrekkelijk geweest zijn voor menselijke aanwezigheid in het verleden, hiervoor zijn de drogere gronden langsheen de Amandsbeek – zoals er veel voorkomen nabij het terrein – meer aangewezen. Aan deze lage verwachting moeten nog de recente verstoringen die op het terrein hebben plaatsgegrepen gekoppeld worden.

Het plangebied zal worden verkaveld in 3 loten: 2 bouwloten en een lot voor groenzone met pleinaanleg. De bouwloten hebben een oppervlakte van ca. 1398m² (noordelijke lot) en ca. 1554m² (oostelijke lot), het perceel 866B2 waar de groenzone wordt voorzien is 576m² groot. Op de bouwloten worden de gebouwen op 5m van de Wolstraat ingepland. In de tussenliggende zone kunnen eventueel parkeerplaatsen worden voorzien. Meer gedetailleerde plannen van de te bouwen woningen of het aan te leggen plein zijn nog niet beschikbaar. In ieder geval zullen er aanzienlijke bodemingrepen plaatsvinden op het volledige plangebied: het bouwrijp maken van de percelen (o.a. rooien van de aanwezige bomen en verwijderen van de vegetatie), uitgravingen voor de aanleg van nutsleidingen, omgevingsaanleg, funderingswerken, het optrekken van woningen, de inrichting van de groenzone en de pleinaanleg. Ook het werfverkeer zal enige invloed hebben op de ondergrond.

Op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet met zekerheid aangetoond worden. Zoals hierboven geschetst kan aan het plangebied een eerder lage archeologische verwachting toegekend worden. Bovendien hebben de recente werken in de directe omgeving (aanleg vijver, straat en verkaveling) zeker een invloed gehad op het plangebied. Hoewel de geplande werken van die aard zijn dat eventueel aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd wordt, wordt geen verder onderzoek geadviseerd op het plangebied. Deze natte kleigronden waren in het verleden weinig aantrekkelijk voor menselijke occupatie. Mocht er een archeologische site aanwezig zijn – waartoe de kans klein wordt ingeschat – dan zal deze reeds invloed ondervonden hebben van de recente werken in de buurt. Rekening houdend met de eerder smalle L-vorm van het plangebied en de aanwezige bestrating, vijver en bebouwde gronden langs alle zijden van het terrein, zijn er geen verdere uitbreidingsmogelijkheden voor toekomstig verder archeologisch onderzoek. Mocht er, tegen de verwachting in, een archeologische site aanwezig zijn op het terrein, dan zal het niet evident zijn om deze correct te kunnen interpreteren en deze zal ook niet gekoppeld kunnen worden aan eerder of toekomstig onderzoek in de omgeving. Dat maakt dat dit onderzoek meer vragen zal oproepen dan beantwoorden en weinig relevante kennisvermeerdering zal genereren. Een verder archeologisch onderzoek op het plangebied zal naar kosten-baten analyse omwille van bovenstaande redenen negatief uitvallen. Er wordt dus geen verder archeologisch onderzoek geadviseerd.

5. Bibliografie

- <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>
- <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>
- <http://www.geopunt.be/kaart>
- <http://www.ngi.be/topomapviewer/>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/>
- <https://inventaris.onroenderfgoed.be>
- <https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/8752>
- <https://nl.wikipedia.org/wiki/Roeselare>

6. Bijlages

- Figurenlijst

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2018 (bron: geopunt.be).....	7
Figuur 2 Detailplan van de verkaveling (bron: initiatiefnemer).....	8
Figuur 3 Detailuitsnede uit het ontwerpplan (bron: initiatiefnemer).....	9
Figuur 4 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).	10
Figuur 5 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI). 11	
Figuur 6 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be).	11
Figuur 7 Zicht op de bodemgebruikskaat met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be)...	12
Figuur 8 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).....	13
Figuur 9 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be).	13
Figuur 10 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).	14
Figuur 11 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).....	15
Figuur 12 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).....	16
Figuur 13 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).....	16
Figuur 14 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).	17
Figuur 15 Uitsnede uit de Ferrariskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).....	20
Figuur 16 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).	20
Figuur 17 Uitsnede uit de Poppkaart (bron: geopunt.be).....	21
Figuur 18 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be).....	21
Figuur 19 Uitsnede uit de topografische kaart van 1883 (bron: cartesius.be en NGI).	22
Figuur 20 Uitsnede uit de topografische kaart van 1911 (bron: cartesius.be en NGI).	22
Figuur 21 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).....	23
Figuur 22 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).	23
Figuur 23 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).	24
Figuur 24 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2017 (bron: geopunt.be).....	24
Figuur 25 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).	25

Bijlagen:

- Ontwerpplan (bron: initiatiefnemer).

